

ERDŐVIDÉKI HIRLAP

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI, TANÚGYI, KÖZGAZDASÁGI ÉS IPARI HETILAP.
Megjelenik minden esütörtökön.

Előfizetési árak:
Egész évre 8 kor., félévre 4 kor., negyedre 2 kor.
Egyes szám ára 16 fill. és kapható:
Baróton Lőrinc Műzes, Nagyaján Zárug L. keresk.

Főszerkesztő: Dr. Fereny Géza.
Felelős szerkesztő: Pósmunkatárs: Dr. Debroczy Béla.
Hoffmann Géza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal.
A lap szellemi részét illető mindenféle közlemények
ugyszintén előfizetési és hirdetési díjak is
Hoffmann Géza, Kőpecz
cimre intézendők.

F Á J! . . .

Az „Erdővidéki Hirlap“ érdemes szerkesztője e lap 44. számában a... írja, hogy a függetlenségi és 48-as párt szétválásánál, részletpolitikába nem bocsátkozik. — Pedig enélkül ez a nemzeti fontos kérdés nem tárgyalható. Azok, akik a történetek fölött megilletődéssel elmélkednek, megvárhatják a szomorú eseményből szerzett benyomásaiknak közreadását, s nem tételezem fel, hogy ezt a szerkesztő megtagadja. E feltevésben írom e sorokat, kérve azok közreadását.

Ismerem a szerkesztő békés hajlamát s tudom, attól tart, hogy a történetek bírálata káros lehet. Pedig éppen az ellenkezője éretik el. Én se akarok fejfel a falnak menni, hiszen ismerem közjogi nehéz helyzetünket, de ez nem elég ok a történetek fölötti hallgatólagos átsiklásra. — Szegezzünk le egyes tényeket most, mivel a történelem tüzkohójában későre vagy sohasem tisztíthatja meg salakjától.

Hogy a szétvált pártok közül melyik áll közelebb a magyar néplelkivilágához, azt az elváltak számaránya eldöntötte.

Közismeretű az önálló nemzeti bankért folytatott küzdelem, amelynek kivívására a nemzet a függetlenségi pártot többségre juttatta. Ha Kossuth Ferencnek e körül nagyobb érdemei voltak, azokat a nemzet elismerte, honorálta, s képviselői lelkesedéssel követték, amíg azt elvárulás nélkül teheték. Nemde a párt programjának egyik megvalósításra kitézett pontja az önálló nemzeti banknak 1911. január 1-én leendő felállítása volt? Nemde ennek lehetőségét királyi szentesített törvény biztosítja s ami ennél szinte nyomósabb: a kvóta-főlemeléssel ehhez jogát a nemzet megvásárolta? E felől a függetlenségi párt, az 1907. évi egyezkedéskor az összkormány s a többi pártok vezérférfiai részéről biztosított. — E három körülmény

hatása alatt joggal vettetett fel Holló Lajos ismeretes indítványa.

Ekkor pattant ki a titok, hogy a pártban vannak olyanok is, akik az önálló nemzeti bankért küzdeni nem akarnak; sőt Kossuth Ferenc pártelnök terjeszt indítványt elő, hogy „egy naptári nap nem érdemes a császár akarata teljesülése elé akadályt gördíteni“.

A küzdelmet — mint a napilapok közölték — 120 képviselő, a visszavonulást 74 képviselő választotta. Nem hagyható észrevétel nélkül, hogy a 74-ből mintegy 40 képviselő Apponyi híve, álfüggetlenségi, olyanok, akik vezérükkel „Mérsékelt ellenzék“ „Nemzeti párt“ név alatt működtek, később a szabadelvűpártba s onnan a függetlenségi és 48-as pártba mentek át. Észreint Kossuth Ferencet mintegy 34 függetlenségi képviselő követte a pártból való kilépésekor.

Vannak kényelemszerető és fölény emberek; azt kell föltennem, a párt elveiről lemondottakat ezek valamelyike vezette. Irtóztak az alkotmányos harcától, holott kapitulálni a harc hevében is lesz vala alkalmuk s akkor sem tettek volna nagyobb kárt a nemzet ügyének, mint most tettek.

Nagy eltévelyedés a párt elnökétől, szövetkezni a 67-esekkel, akikről tudnia kellett, hogy őt csak eszköznek használják fel uralmuk megtarthatásáért. Rövid időn belül talán már érezni fogja, mily kevés súlyu politikussá sülyedett a naptári dátum mellőzése miatt.

Ki kellett volna tartani a párt elve mellett, hiszen emiatt nem lett volna földindulás, égszakadás, legfeljebb el kellett volna hagynia miniszteri állását egy időre s egy új választás küzdelmét kiállani. De az is megeshetett volna, hogy ha a korona látja a párt komoly harcrakésztségét, erre se kerül vala sor, hanem mint többséget megbizsa a kormányalakítással.

Attól nem félhetett s a nemzetet se félthette, hogy nagyobb baj

éri, mint 1905-ben. A Kristóffy kora visszatérésétől nem lehetett tartani, hiszen pénz, drecagnaut és katona kell a nagyhatalmi állás tekintélye fenntarthatásáért, ezeket pedig csak a magyar képviselőház többsége adhatja meg; s fenn is átlátták céltalanságát a Kristóffyval való szövetkezésnek.

Az a kormány s azok a pártok, melyek a nemzet gyengeségét hirdetik, nemzeti engedményt nem fognak kivívni soha! Mit is bolondoznak: annak kivívására nem érezni erőt, amit törvény biztosít, de ígérni a nemzetnek katonai engedményeket, amelyhez a dinasztia oly szívósan ragaszkodik s ami a koronával kötött megállapodásban ki van kapcsolva — szinte a félrevezetés színezetével bír.

Csak az teszen nemzetének hasznos szolgálatot, aki elve mellett végig kitart, ha az alkotmányos küzdelmet nemzete érdekében állónak tartja, ha mások jogát nem sérti s a törvény erre menedéket nyújt; csak az számíthat a nemzet halábjára s elismerésére, aki nem hagyja oda gyáván a küzdőteret.

Mindent hamarabb bekövetkezni hittem annál a sajnálatos esetről, hogy Kossuth Ferenc volt elvtársait mandátum elvesztéssel fenyegette s ezektől a bátor fegyvertásaktól oly könnyen megválva, az alkotmányos néppártban elmerüljön.

Ennek a szövetkezésnek káros következménye sokféleképpen fog jelentkezni; ebből és ezáltal a haza, a köz nem nyer semmit, hanem nyerne egyes emberek: az alkotmánypárt uralmának feltámadását és a Kossuth-párt megalázását. A nemzet pedig elesik az önálló banktól, — holott éppen Kossuth Ferenc mondta: „az önálló nemzeti bank nélkül a magyar nemzet nem lesz képes a nagyhatalmi állásból reá eső részt, nagy terhet elviselni s az alatt össze fog roskadni.“

Mi vár e sokat szenvedett nemzetre? A császár azzal fenyegette, hogy nagy megpróbáltatás, szenvedés

dés vár reá; Kossuth Ferenc összeroskadástól félti. Milyen szerencsétlen! — egyik is, a másik is sorsára hagyja. Bizzunk hát csak az Istenben, aki eddig védte s higyük, hogy ezután sem hagyja el.

A nemzetnek szívósan kell ragaszkodnia jogaihoz. Azokat az előnyöket, melyeket részére törvény és szerződés biztosítanak, akkor kell vala megvalósítani, amikor ennek ideje, — az önálló nemzeti bankot 1911 január 1-én.

Meglehet, hogy a pártszakadás ezt lehetetlenné teszi s ekkor a nemzet roményt veszítve, alig lesz hajlandó az 1848. évi tizenkét pontnak még megvalósításra váró tételeiért új erőfeszítéseket tenni. S kit terhel ezért a felelősség? Azokat, akik e nagy nemzeti előny kivívásáért a nemzet részére biztos kimenetelű harcot abbahagyták.

Nagy tévedésben vannak, akik azt hiszik és hirdetik, hogy az önálló nemzeti bankot akarják s megcsinálják kooperálva az alkotmány- és néppárttal. Ezek vezérei hallani se akarnak erről; hiszen Wekerle kijelentette a képviselőház egyik közlebbi ülésén, hogy az önálló bankot az országra károsnak tartja s a vámelkülönítésnek elvi ellensége, — mert ő a gazdasági nagy egységek híve. . .

Hogy képzeli a függetlenségi és 48-as Kossuth-párt az önálló bankot s a külön vámtérületet kivívni a szövetségben, ahol csak egy kis párttörredék akarja, ha nem volt bátorsága mint parlamenti többségnek a végkifejlést bevárni? E rejtély felől kell a nemzetet felvilágosítani a nap-tári dátumért harcolni nem akarók-

nak, s az esemény fölött szomorkodóknak vigasztalásul hírül adni, hogy most vájják Ausztria valamelyik bányájában az aranyat, amelyből az a tálcza fog előállítani, amelyen nekünk Bécsből az önálló bankot leküldik.

M. L.

HETI KRÓNIKA.

Nehéz élet halál harcokat vívunk Ausztriával. Aki a magyar nemzet ezen titáni küzdelmét nem fölületes, nem a felszínen uszkáló jelszavak után ítéli, eltűnődik azon, hogy micsoda inger, micsoda büvölő erő, vagy miféle óriási anyagi előny lehet abban, ha valaki a hatalom birtokába vágyódik? Hiszen a hatalom a meddőségek kálváriája; mert a hatalom birtokosáról minálunk csak mint hazaárulóról szabad beszélni; a hatalom birtokosa minálunk önkéntes száműzetésbe megy a nemzet szívéből, a magyar közvélemény becsüléséből.

Gyermekkorunkból mintha úgy emlékeznénk vissza, hogy Andrassy Gyula hazaáruló volt. S azután úgy öttünk fel, hogy Tisza Kálmánt a gyűlölet definíciójára példaként értelmeztük. Bánffy-nak már időt sem engedtünk — megfojtotta az obstrukció orkána. Tisza Istvánról lángoló haraggal szónokolt gyermek, férfi, öreg. És most . . . ?

Gyermekreinkre gyönyörű örökségül hagyjuk, hogy Kossuth Lajos fia, Kossuth Ferenc is hazaáruló volt!

Micsoda világ ez, micsoda fogalmak, micsoda mértékek ezek s desperált helyzetünkben milyen messze távolodtunk a tiszta judiciumtól!

A görög népek mitológiai Prometheusz: — a magyar államférti sorsa. Leláncolja a hazaszeretet, hogy hazájának használhasson; máját tépi az ausztriai sas és gyötrő szenvedéseit, tehetetlen mozdulatlanságát ostromolja a magyar közvélemény.

Miként törekszik más nemzet céljai elérésére?

Vegyünk néhány példát:

Bismark hatalmas agyában és erő-

lelkében megmozdul a német egység energiája. A nagy feladatokra, a világhatalomra teljesen hivatott németiség nem egységes. Apró fejedelmi udvarok keretét, díszkiséretét alkotja csupán. Lakájának, udvaronének születik ott minden férfi, holott a teuton erő nemesak erre képesítene. Fejedelmi bölesők ringatásában a nép nem merülhet ki.

Meg kell tehát teremteni az egységes Germániát!

És a vasember bizonyosan hosszan elmélkedett azon, hogy miképp teremti meg ezt a világ élére szólítandó Germániát

1847-ben cikkázik ki először lelkéből a teuton őrzület, jelezve ama messzetörő terveket és világtalalkító koncepciókat, amelyek a tettek mezejére lépő ifjut utjában vezérelni fogják.

Pedig az egységes Germániát megalkotni nem volt könnyű feladat. Császárok állottak előtérben, apró fejedelmek tiltakoztak ellene; önzés, tradíció és erő akadályozta utját.

De a cél, az eszme fenséges. A germán génusz feltárja az álmodozó előtt a jövő képet. *Deutschland über alles!*

És a férfunak ennyi is elég, hogy biztos kézzel neki induljon a császároknak, az apró fejedelmeknek, a népnek, a megrögzött közvéleménynek; hogy leverjen mindent és a leszedő nemzetből világot kormányzó elsőrangú hatalmat alkosson.

A pálya, amely 1847-ben indult ebbe az irányba — 1870-ben ér céljához. Egyenes, nem ingadozó, remekül beosztott előkészített, óvatos és mérsékelt ott, ahol a talaj süppedékes; lassabb, ahol a veszélyek orozva előtörése várható és gyors ütemű, ahol a megelőzés a siker feltétele.

És Bismarkot véges-végig követi a nemzete. Bizalommal, fanatizmussal, kitartással megy utána és egyszer sem kérdezi: hová és merre? Tudta — hogy a magasba.

De vegyünk kisebb nemzeteket.

Az ifju törökök előtt is bezárt világ áll. Császári abszolutizmus rémuralma nehezedik a liberális és a szabadságot

A ROTHSCHILD-HÁZ.

Irta: *Szilágyi Pál.*

A történelem lapjait forgatva, kevés oly nevet fogunk találni, mely az ismeretlenség homályából aránytalan rövid idő alatt oly tűneményes hírnévre tett volna szert, mint a Rothschildoké. Valóságos fogalomvá vált ez a név, a pénzbeli gazdagság és az ebből folyó kétségtelen hatalom fogalmává. — „Vajjon mi egy név?” — kérdi Hamlet, s valóban a jelen esetben nem volna nehéz a tépelődő dán királyfinak felelni, mert ez a név „Rothschild” épp oly ismert a szibériai jégsivatag lakója, valamint nem ismeretlen a forró talajú Szahara nomád fia előtt.

Maga a „Rothschild” név a pénz szinonimájaként ment át a köztudatba, — a Rothschildoknak magyaránú bankári tevékenységét és közremunkálásukat Európa pénzügyeinek konszolidációja terén azonban alig ismerik, s ha a Rothschild-ház keletkezésének és működésének történetével foglalkozunk, úgy ez nem tekinthető tisztán egy család magánélete történetének, hanem a pénzügyi

történelem kiegészítő részének, a XVIII. század második fele és a XIX. század pénzügyi monográfiájának.

Európa, de különösen a német szövetséges államok igen sokat köszönhetnek a Rothschildoknak, mert oly időben, midőn Európa csaknem összes trónjai inogtak s a merész korzikai alaposan megtépázta az Isten kegyelméből való uralkodók hatalmát, a Rothschildok voltak azok, kik észszerű pénzügyi tanácsaikkal megmentették Európát az anyagi tönktől.

Hazánk rettenetes bukását Mohács után az ország pénzügyeinek példátlan ziláltsága okozta s Európa a napoleoni idők után pénzügyileg épp oly szomorú helyzetben volt, mint Magyarország 1526-ban. Hogy a pénzügyi konszolidáció a züllött viszonyok dacára sikerült, abban nem csekély része van a Rothschildoknak. Frankfurt, a majnamelléki kies város, hol Göthe és Börne bölesői ringottak, a Rothschild-ház eredő helye.

Rothschild Amsel Mózes családja egész Frankfurtban általános tiszteletnek örvendett s keresztény kartársai megkülönböztetésül a „becsületos zsidó”-

nak nevezték. E korban Németországban is, miként egész Európában, a zsidók csak egy foglalkozást űzhettek — a kereskedést s Rothschild is, mint többi hitsorsosa — kereskedő volt, régi érmekkel és régiségekkel kereskedett.

1743-ban született fia, Mayer Amsel, aki a Rothschild-család nagy hírneve igazi megalapítójának tekintendő.

Szülei a papi pályára szánták, mert a Rothschild-család tagjai között igensokan a zsidó vallás és tudomány ápolásának szentelték életüket. Így többek között dr. Levysohn szerint Rothschild Mendel Worms város, Rothschild Izsák Frankfurt város főrabbija volt, Rothschild Boáz, Amsel nagybátyja pedig egy Fürthben megjelent világhírű vallástudományi munkának a szerzője.

Rothschild Mózes Amsel a családi tradíciónak vélt eleget tenni, midőn fiát a papi pályára szánta.

Rothschild Amsel 1755-ben elvesztvén szüleit, teológiai tanulmányainak befejezésére rokonai által Fürthbe küldetett. Ám a teológia nemes tudománya Amselnek nem volt inyére. Csakhamar tudatára ébredt annak, hogy hajlamai a kereskedői pályára vonzák

hirdető tanokra. A nép fanatikus ragaszkodása a meggyökeresedett berendezésekhez, az általános konzervatív hajlam — még a reményét is elvette annak, hogy ez álmokképek Törökország földjén valahol is otthont leljenek.

Es mégis megssületett a török alkotmány.

De miféle utakon, milyen lelki átalakulásokkal, milyen óriási erőfeszítéssel: ez Európa népe előtt probléma maradt.

A kis Szerbia merész cselekményekre határozza el magát. Belékött a nagy kolozsusba És a nagy birodalom a mérges kis hőreség harapásától hónapokon keresztül béna. Könytelen védő helyzetbe formálódni, fegyverkezni, tünni sértést, provokációt, amely még egyénre is erős türelmi próba. Hónapokon át a Habsburg-monarkiát Szerbia forgatta körben.

És csodálatosképpen a kis Szerbia Európa szimpátiájával fegyverkezve üzi ezt a merész játékot, ami kétségtelenül diadala s megnyert háborunál is értékesebb eredménye.

Miként érte el? miként férközött Európa nem német népeinek szívébe, rokonszenvébe?

Erre és a többire is felülünk mi magyarok — negatív formákkal.

* * *
Értünk-e el sikereket valamelyik nemzeti küzdelmünkénél és ezeknél találkoztunk-e barátokkal a világ népei között?

Nem!

Mi minden lépésünket vizálylyal, pártoskodással, ellentétek élesztésével és mindenekfelett *vezérferfiaink leszólásával, gánésolásával* kezdtük.

Minálunk nincs cél, nincs a messze jövőbe kiható terv; mi máról holnapra éldegélünk s azt tartjuk, hogy valahogy csak lesz, mert úgy még sohasem volt, hogy sehogyse legyen.

S azután minálunk ha valamilyen terv inspirálja az agyvelőt, az elsősorban az újságíró-fiataliságnak *»becses tudomására«* kerül, ahol azután a magyar közvéleményt megfogalmazzák úgy, hogy akár hozzá se kezdünk már a

nagy dolgokhoz. A szerző a közvéleményt kapja és a közvélemény az agyondorogolt művet, amely fölött sem gondolkoznia, sem lelkesednie nem kell, sem cselekvésre nincs szükség, mert már mindent elvégzett — talán egy 20 esztendősi riportter tanuló.

Milyen fázisokon ment keresztül pl. a magyar önálló bank?

A vezéreinket legelőbb is sárba tapostuk, bemoeskoltuk idehaza is, a világ előtt is — *és a császárr előtt is.*

Előzőleg szidták őket: mert az önálló bankot akarják.

Közben: mert talán mégis megcsinálják.

Ma meg: mert meg nem csinálták.

S ami a legsajnosabb: hogy azok, akiknek meggyőződésük lenne az iránytűjük, akiknek vezetőniök kellene, — azok a feesező újságok eselszövényei között ingadoznak és azokat vezeti az u. n. *»közvélemény«,* a mely közvéleményt *estéről estére megfogalmazza valamelyik budapesti reményteljes zsurnaliszta.*

G.

A SZAKADÁS UTÁN.

Budapest, 1909. nov. 19.

A régóta húzódozó válság a múlt hét politikai eseményeivel új fejezethez érkezett. A múlt hét egy rendkívül sajnálatos fordulatot hozott a válság történetében: a függetlenségi párt kettészakadását, ami egészen új irányt adott a kibontakozásnak. A képviselőház legnagyobb pártjának felbomlása olyan esemény volt, amely horderejében messze túlszárnyalta mindazt, ami fejlemény a válság eddigi folyamán történt, és bármily fájdalmas látvány volt a függetlenségi tábor meghasonlását látni, mégis azt kell mondanunk, hogy ez a meghasonlás talán üdvös is volt a tekintetben, hogy meghozta végre a gyors tempóban előrehaladó kibontakozást.

Ennek a hatalmas politikai fordulatnak jelentőségét, érdemét már

kellőképpen méltatták a sajtóban és a szakadásnak előzményeit, a vezér elhatározásának motívumait tiszta világításban mutatja be az a manifesztum, melyet a 48-as függetlenségi Kossuth-pártnak első pártértekezletéről intéztek a nemzethez. Itt csak azokról a sajnálatos jelenségekről akarunk elmélkedni, amelyek ezt a fordulatot kísérték és amelyek igazán fájdalmasan kell hogy érintsék a hazának minden igaz, hazafias polgárát.

A függetlenségi párt kettészakadása felkavarta a szenvedelmeket és eme válságos, izgalmas napok története mintegy drámailag összehalmozva és éppen azért riktó élességgel tárja fel azt a sok bünt, azt a sok ellentmondást, amely általában a mi politikai életünket jellemzi és ami sok derék, tudásra és hazafiasságra egyaránt kiváló férfiut visszariaszt attól, hogy a politikai fórumra lépjen.

Nálunk szenvedély, terror, megalkuvás, paktálás, intrika honol a politikában, az vakítja el a tisztánlátást és teszi fojtóvá a politikai légkört. Akit ma még a nemzet kiváló vezéréként ünnepeltek, arra holnap a hazaárulás bélyegét sűtik; akit tegnap bálványozott a nemzet, azt holnap sárral hajigálja meg az utca népe. Akiket eltemettek, azokat kiássák sírjukból és megkövetik őket, hogy egykor megkövezték; akik politikailag már teljesen lejártak magukat, azok holnap új elvek, új eszmék köntösében újra visszatérnek és újra vígan folytatják kisdud játékukat. Sőt ott settenkednek a fórumon erkölesi halottak is, akiknek minden szennye, bűne tudott dolog

ezért s rokonai ellenzése dacára, tanulmányait abbahagyva, visszatért Frankfurtba, hol esze s találékonysága folytán, nemsokára ismertté lön a kereskedők között. Több igen tekintélyes kereskedelmi háztól előnyös feltételek mellett alkalmazási ajánlatot kapott. Rothschild Amsel a hannoveri Oppenheim bankház ajánlatát fogadta el.

A bankház szolgálatában nyolc évig maradt. Egyenes jelleme és ügyessége által tekintélyes pozíciót vívott ki magának s főnökhelyetessé nevezetett ki.

Egyszerű és takarékos életmódja mellett sikerült jövedelme jórésztét megtakarítania s midőn már számbavehető tőkével rendelkezett, elhatározta, hogy önállósítja magát.

Eleinte azonban a szerencse nem kegyelte Amselt s bizony nem egyszer volt azon a ponton, hogy banküzletét abbahagyja, de törhetetlen energiája győzött, s a kezdetnehézségein átesvén, üzlete prosperálni kezdett.

Még abban az időben, mikor Rothschild az Oppenheim-ház alkalmazottja volt, gyakran volt alkalma üzleti ügyekből kifolyólag összejönni báró Estorff

generálissal, IX. Vilmos hesszeni választófejedelem intim barátjával.

Báró Estorff csakhamar felismerte Rothschildban azt az embert, akire tekintélyes vagyonának kezelését bízhatja. Fejedelmi barátjának is figyelmébe ajánlotta, mint különösen ügyes és megbízható pénzügyi tanácsadót, s IX. Vilmos Rothschild Amselt udvari bankárjává nevezte ki. Nem kiesinylendő állás volt ez, ha tekintetbe vesszük, hogy a választófejedelem 36 millió ezüsttallér vagyonnal rendelkezett.

1804-ben Rothschild szerződést kötött a dán kormányval 4 millió tallér kibocsátása tárgyában. Ez volt első nagy üzleti ténye a fejlődő financiernek s jele prosperitásának és növekvő befolyásának.

Ez időben egész Európa fegyverben állott Napoleon ellen, ki egymásután győzte le a fejedelmeket és királyságot királyság után kebelezett be.

1806-ban Napoleon hadseregének egy részét Hesszen ellen küldötte, hogy büntetésben részesítse IX. Vilmost, miután fegyveres segítséget nyújtott a szövetséges fejedelmeknek.

IX. Vilmos sietve menekülni volt kénytelen. Rengeteg vagyonát, mely főrészt ezüsttallérokából és aranyrudakból állott, magával nem vihette, Frankfurtban hagyni pedig egyértelmű lett volna a franciáknak való kiszolgáltatással. A fejedelem udvari bankárjára gondolt s Rothschild leleményességére bízta vagyona elrejtését.

A *»Sprichwörter der Deutschen«* című gyűjteményes munka színes képét adja ezen epizódnak. Eszerint Frankfurt városának bevétele után az ostromló hadak a várost teljesen kifosztották s az akkoriban már igen gazdag hírében álló Rothschild egész vagyonát elvitték. A fejedelem vagyonára kezüket azonban rá nem teheték, mert Rothschild azt részint a háza pincéjében lévő boroshordókba, részint pedig kertjébe elásva elrejtette.

A franciák győzelmes hadjárata után a fejedelmek kénytelenek voltak békét kötni Napoleonnal. IX. Vilmos is visszatért. Sejtelve sem volt arról, hogy Rothschildnak sikerült a franciák elől vagyonát megmenteni, mert tudomására jutott, hogy Napoleon katonái kivétel

és mégis emelt homlokkal öltik magukra az igaz, nemes honfűi pózát, vagy szövök a homályban piszkos intrikáikat.

Nem mondjuk, hogy a politikai életnek ez a visszataszító erkölestelensége speciális magyar erény volna. Más nemzetek is szolgáltak már hasonló gyászos látványosságokkal. De úgy tetszik, hogy eddig illúziókkal áltattuk magunkat, naiv bizalommal hittünk a magyar politikai élet tisztaságában, és most, hogy a válságnak ez a fordulata egyszerre fellibbentette a leplet, mely mindezt a sok sebet takarta, megdöbbenve siratjuk illúzióinkat, megriadtan fedjük el szemeinket.

Ma Kossuth Ferenc az, akit éppen egykori fegyver- és elvtársai elvakult szenvedélylyel le akarnak taszítani arról a piedesztálról, melyre az egész nemzet rajongó szeretete, odaadó bizalma helyezte. Kossuth Ferenc nem akarta a függetlenségi pártban mások gyámkodását tűrni, mások vezetését elfogadni; nem akarta elismerni annak a jelszónak igazságát, hogy a függetlenségi pártnak nem szabad a többi pártokkal, melyek szintoly erélylyel és elszánt hazafiassággal vettek részt a nemzeti ellenállásban — együttthaladnia; Kossuth Ferenc nem akarta a nemzetet fejjel vinni a falnak, nem akarta a mindent kockára tevés veszedelmes örvényébe sodorni.

Kossuth Ferenc számolt a lehetőségekkel, számolt a bekövetkező súlyos katasztrófa esélyeivel, számolt azzal, hogy kis részletkérdések miatt nem szabad az alkotmányválság rémét idézni az országra, nem szabad áldozatul dobni azt is, amit ed-

dig kivívtunk. Az ellenséges sáncokon elhullók tetemei csak a sáncokat növelik nagyra. Aki megvívhatatlan bátyák ellen viszi hadait, az csak a saját erejét apasztja és még távolabb jut a céltól.

S amikor Kossuth Ferenc bölcs belátással, igazi államférfiúhoz illő megfontolással vetette latba mindezeket és állapította meg az új harcmódot, az új taktikát hadserege részére, — akkor épp az ő katonái hagyták ott vezérüket, hagyták cserben a harci zászlót és fordultak ádáz haraggal ellene. „A hazáért mindent szabad feláldozni, csak magát a hazát nem“ — mondja Kossuth; és az ő hűtlen katonái visszaharsogják: „Aki nincs velünk, az hazaáruló és azt megsemmisítjük!“

Kossuth Ferenc és egykori hívei között nincs most sem elvi eltérés. Csak a harc taktikájának a megválasztásában különböznek felfogásaik. S ez elég bűne volt a vezérnek, aki nem hagyta magát vezettetni, arra, hogy ő is oda kerüljön a nemzet ellenségeinek szégyenpadjára, s hogy az ő homlokára is rásüssék az elvtagadás, a hitehagyás bélyegét és féktelen haraggal forduljanak a vezér ellen.

Minket nem az a félelem nyűgöz le, hogy a nemzet hitelt talál adni ezeknek a kizárólagos, privilégizált hazafiaknak; Kossuth Ferenc sokkal magasabban áll, semhogy ezek a gyűlölködő támadások felérjenek ő hozzá. De a látvány maga sújt le végtelenül; a szenvedélyeknek ez az elvakult, féktelen fellángolása borít minket fájdalomba és töri össze illúzióinkat, amiket a magyar politikai élet tisztaságáról tápláltunk. Kossuth

Ferencet azonban semmi támadás sem fogja megállítani azon az uton, melyet maga választott, hogy nemzetét boldogulásra, virágzásra, függetlenségre, önállóságra vezesse. És a nemzet, mely bizalommal követte őt a multban, tántoríthatatlan ragaszkodással fogja követni továbbra is bölcsen mérlegelő, óvatosan előrehaladó és biztosra törekvő vezérét.

M. T.

MÉG EZ EGYSZER:

„IGAZSÁGÜGYI PALOTA NAGYAJTAN“.

Habár több felszólalás történt az ily című cikkemre, amelyek e lap 48-ik számában láttak napvilágot, egyedül a Mórik Lajos úr nevével ellátott cikk az, ami feleletre készlet.

E feleletem is tisztán az igazság keresését célozza, mert elismerem, hogy mult cikkemben gyanúsítás foglaltatik Barót ellen, de viszont nem szeretném, hogy alaptalanul gyanúsítsak. Azért a nagy nyilvánosság előtt számolok be azzal, mit szavahihető emberektől hallottam és pedig olyantól is, aki annak idején a baróti képviselőtestületnek igen számottevő tagja volt. Fájdalom, vele nem bizonyíthatok, mert elhalt. De cikkem megjelenése után is hallottam nyilvános helyen, hogy ama gyanúsításnak csakugyan van alapja.

Nekem arról meggyőződöm módomban nem volt. Az igazságot csak azon elsárgult levelek tükröznék vissza, amelyeket az 'akkori képviselőtestületi gyűléseken teleírtak.

De rátérek a gyanúsítás alapjára.

Azt hallottam — s ez is van itt a köztudatban —, hogy annak idején, talán az 1877. év végén vagy 78. év elején a baróti képviselőtestület határozatban kijelentette, hogy a királyi járásbíró részére tovább ingyen szállást nem ad. Erre figyelmeztették felülről, hogy ha

nélkül minden házat kifosztottak. Hinni sem akart füleinek, midőn Rothschild felvilágosította, hogy egész vagyona sértetlenül maradt, sőt miután a fejedelem távolléte alatt annak vagyonával szerencsével spekulált, a tőkének még 5% kamatait is rendelkezésére bocsátja.

Természetesen a fejedelem a megbízhatóságnak ezen ritka jelére mással nem válaszolhatott, mint hogy a felajánlt kamatot el nem fogadta s vagyonának kezelését, 2 százalékos kamattal mellett, Rothschildra bizta.

Az elmondott történet azonban nem felel meg a valóságnak, mert igaz ugyan, hogy a fejedelem e válságos időben vagyonának elrejtését Rothschildra bizta, de a tallérok és aranyrudaknak a pince boroshordóiba és a kertbe való elrejtése primitív mese.

Bebizonyított tényként konstataható azonban, hogy Rothschild Amsel a reá bizott óriási összegű vagyont harmadik fiának, Náthánnak Londonba küldötte gyümölcsötzetés céljából.

Rothschild Náthán ekkor már London pénzügyi köreiből páratlan spekulációi által közismert volt. Rothschild Am-

sel 1812. szeptember 13-án ölete 67-ik évében költözött el az élők sorából.

Közvetlen halála előtt maga köré gyűjtötte fiait s szívükre kötötte, hogy hívek maradjanak a Mózes törvényeihez, mindig együtt maradjanak és anyjuk előzetes megkérdezése nélkül semmibe se fogjanak.

— Ha e tanácsomat megfogadjátok, — mondá — a leggazdagabbak lesztek a gazdagok között s a világ a tiétek lesz.

Őt fiut hagyott hátra, névszerint: Amsel Majer, Salamon, Náthán, James és Károly. Amsel a frankfurti ház vezetését vette át, míg a többi négy Bécsben, Londonban, Párisban és Nápolyban fiók bankházat létesítettek.

TARKA ROVAT.

A találmányok muzeuma.

Van az Egyesült-Államokban és pedig Washingtonban egy igen érdekes múzeum, amelyben ki vannak állítva az összes amerikai találmányok mintái, szabadalmi levelükkel együtt. Néhány év óta ugyanis kötelesek a feltalálók

találmányaik mintáit benyújtani a szabadalom elnyerhetése végett.

Ennek a gyűjteménynek nevezetes darabja az a hajó, melyet Lincoln elnök talált fel. A hajó oldalán vízhatlan szövötből készült zsákok vannak, hogy szerencsétlenség esetén, levegővel megtöltve, megóvják a hajót az elmerüléstől.

Egy másik elnök, Jefferson találta fel a háromlábú székké átalakítható sétatobot, egy praktikus levélmásolót és egy kitűnő ekét.

Jellemző találmány a mérges gázzal impregnált ernyő és a mérgezett művirág, amelyet a gyümölcsösben használtak (és Kaliforniában ma is használnak) a káros rovarok irtására.

Nők is vannak a feltalálók között. Például női találmány az a henger alakú fémháló, melynek célja a csecsemőt megvédeni a szunyogoktól; egy időjelző karperec (magyar nő találmánya, név szerint Zala Lilli), mely bizonyos kívánt órában összeszorítja viselőjének csuklóját és esetleg eszébe is juttat valamit; egy tojásfőző lábas, melynek elmés szerkezete kiemeli a tojást a forró vízből, ha már keményre főtt.

csakugyan szállást nem ad Barót, úgy a bíróságot onnan elviszik.

Abban a hitben, hogy a járásbíró-ság székhelye már 1872-ben meg lett állapítva s Barótról azt el nem vihetik, itt a leiratot csak ijesztésnek tekintették s ragaszkodtak álláspontjukhoz.

Ekkor kezdődött ama kilineselés s ennek eredményeül keletkezett 1878. év március végén a miniszteri döntés — Nagyajta javára.

Ekkor már ígért Barót — és adott volna is — mindent, de már késő volt, mert a döntés megtörtént.

Ha az itt előadottak a valóságnak megfelelnek, akkor azt hiszem, hogy a cikkemben nincs gyanúsítás.

Ami az »Egy bardoczszéki« úr ama kívánságát illeti, hogy jöjjön meg az esze Barótnak s a jövő képviseléválasztáskor a szavazatát arra adja, aki neki a székhelyet kijárja, — csak annyi megjegyzésem van, hogy a változott viszonyok óta a járásnak volt két cikluson át Barót-szülte képviselője, egyik pláne a régi szabadelvűpárt tagja, nagy családi befolyással, azután a társulni kívánt egyik község szülöttje, országos hírvé névvel, nagy befolyással, — de egyiknek sem sikerült a viszonyokon változtatni, de nem láttuk munkálkodásuk eredményét semmi irányban sem. Holtbizonyosnak tekinthető, hogy bárkit is választ Barót, az se lesz képes változtatni ezen a helyzeten.

Ezt a kérdést az időnek, a szükségnek kell előkészítenie s akkor minden sürgetés nélkül menni fog, amint megy az igazságügyi palota építése.

Ez építkezésre a képviselőknek, Nagyajtának és vidékének éppen annyi befolyása volt úgy a kezdeményezés, mint a kivétel tekintetében, mint — mondjuk például — Kolumbán Lajos úrnak.

Habár már a telekkönyvi hatóság beállítása után a hivatalnokok folytonosan zugolódtak a helyiség tarthatatlan volta miatt, ami évtizedekre nyulik vissza, — ez minden eredmény nélkül maradt. Most a szükség követelően lépett fel, mert mint előbbi cikkemben is

Viszont férfi találta fel a magától ringó (automatikus) bölesőt, mely óraszerkezettel is el van látva és nem kis munkaidőt takarít meg az anya számára.

Van aztán ott egy olyan ágy, mely az alvót nemcsak felébreszti egy csengőkészülékkel, hanem esetleg ki is dobja magából; egy orvosok számára való villamos lámpa, melylyel a gyomor belsőjét lehet megvizsgálni, — és sok más hasznos és ötletes vagy különö találmány.

Ezek közül a legfuresább az a két-éltű alkotás, melyet egy harcias ember eszelhetett ki. Ez ugyanis egy hadihajó, melyet ki lehet huzni a szárazra s akkor erőddé alakítható át. A gondolat talán nem rossz, de úgy látszik, ez a találmány a gyakorlatban nem vált be.

Negyven évig járó óra.

Egy chikagói óras olyan órát készített, mely egyszeri felhuzás után állítólag 40 évig folytonosan fog járni s e célra belül könnyű alumínium-bronzot alkalmazott. Tényleg már hét évnél hosszabb idő óta jár az óra s ez idő alatt még nem nyultak hozzá javítás végett.

jeleztem, a levéltár már a pincéket tölti, hol az okmányok részben máris olvashatatlanná váltak, de pár év alatt teljesen megsemmisülnek. Ezt pedig csak úgy lehet elkerülni, ha új és megfelelő helyiségeket építenek — vagy ha székhelyet változtatnak.

Tehát csak rajta, deputációt a miniszterhez! s a járásbíró-ság és adóhivatal mellé egyidejűleg lehet kérelmezni a negyedik egyetemet is.

Ajtai.

Ezen cikkhez szükségesnek tartom a következőket fűzni.

Az »Erdővidéki Hirlap« pártatlanságát, teljes objektívítását és a közönséggel szemben való legszeleesebb irányú loyálisitását hangoztattam akkor, a mikor még az »Erdővidék« szerkesztését átválasztottam, és ezt több éves szerkesztői működésem alatt betartottam.

A lapot sem személyeknek kultuszába nem vontam, sem pártpolitikának elfogult eszközévé nem tettem. Minden tárgyilagossá irányú és közjóra törekvő cikknek helyet adtam, mert minden irányban van valami jó. Egy vidéki hirlapot nem szabad — hacsak speciális irányt nem képvisel — csupán csak az általa (mondjuk a fő- és felelős szerkesztő által) jónak vélt irányú felszólalásokra fentartani. »Audiatur et altera pars...« Ezen elv teremti és termeli a mindennapi élet kérdéseit és harmonikusan megvalósítja azokat — a teljesen jó irányban.

Az az ellentét, mely az erdővidéki székhely kérdésében már évek óta felszínen van, hogy milyen harmonikusan illeszkedik lapunk működési programjába, a legszebben igazolható azzal, hogy nemcsak a szerkesztőség, de a bizottság tagjai között vannak olyanok, akik ebben — a magánérdek szempontjából — soha megegyezni nem fognak. Az otthonát, a családi fészket, a szülőfaluját, városát védelmezni mindenkinek annyira természetes kötelessége, hogy ebben kapacitálni még megkísérelni sem lehet az érdekelteket.

Nem is irunk mi egymásnak, — irunk egy harmadiknak, aki itélni fog ebben a kérdésben.

Itt csak arról lehet szó, hogy a két versengő fél mennyi érvet, igazságot, erőt tud a maga nagy pere mellé csoportosítani, hogy a harmadik, az ítélő, döntő fél hajlandósága az erősebb érdekekhez megnyerhető legyen.

Helyet adunk tehát a baróti érdekcsoportnak és helyet a nagyajtának. Ez, az ügy aktáinak lezárására helyes is, szükséges is és észszerű is. Irjunk és érveljünk, amíg van hol, — minden ilyen irányú cikknek helye van e lapban. Személyes támadásokra hogy ne esuszszék el e polémia, arra e lap szerkesztősége különös gondot fordít.

Most azonban kell néhány személyes vonatkozású dolgot rektifikálni és az igazság medrébe visszazabályozni.

A képviselő szerepére vonatkoznak e rektifikációk. Sokan bizonyos burkolattal, sokan bizonyos tendenciákkal a nagyajtai választókerület érdemes képviselőjének, lapunk főszerkesztőjének — és mondjuk fentartójának is — személyét úgy állítják oda, mintha Nagyajta érdekében mindent megtenne és Baróttól semmit sem cselekednék.

Legyünk igazságosak és a kritikát mindig a helyes irányban gyakoroljuk!

Elsősorban a képviselőnk nagylelkű tárgyilagosságát igazolja a lap léte-zése, amely inkább a baróti érdekcsoportnak szavát, érveit hallatja. Ő teremtette e lapot, az ő áldozatkészsége tartja fenn és az ő igazságérzete, a parciális érdekek fölé emelkedő lelkiülete engedte át — a nagy közönségnek, hogy nyilatkozzék szíve, lelke szerint és ha ízlése, sőt az igazság úgy követeli — ellene is.

A baróti deputációt ki vezette a miniszter elé? ki volt a szószóló? ki kaulauzolta a deputációt? Pedig nem őt kérték fel, mert már akkor is annyira kicsinyesen gondolkodtak — talán önmagukból ítélve —, hogy a tárgyilagossá gondolkozással sem tisztelték meg. S bizony a deputáció talán minisztert sem látta, ha az atyai lelkiülettel gondolkozó dr. Ferenczy Géza nem az — a ki. Eljátszódhatta volna a sértődött szerepét is és ezzel nagyon kényelmesen kivonul a kérdésből.

A mandátum kérdésében talán senki sem ismeri jobban az ő gondolkozását, mint csekélységem. Ne higgyük, hogy eseng érte; különösen a mostani cifra állapotok mellett nagy lelki erejébe kerül megmaradni képviselőnek. De hogy mennyire üdvös a kerületre Ferenczy Géza képviselősége: érdeklődjünk a személyét illető értékelésben a vármegyénél. Politikai ellenfelei is a legnagyobb elismeréssel látják szereplését és leteszik a fegyvert vele szemben.

Parciális tevékenysége? ... Amikor beszámolójára készült, kértem, hogy említse meg Barót érdekében kifejtett tevékenységét is. Erre nem volt kapható. Ő önmagát nem reklamirozza, képviselői tevékenységében érdemeket nem keres. Pedig volnának jócskán! A polgári leányiskola, az egyház erdeje, a közbirtokosságé, a magánfelek száz meg száz apró kérése és jól elintézett ügye nagyon is bizonyítanak, hogy Ferenczy Géza nemcsak Nagyajtára gondol, amikor Budapesten tartózkodik.

Hogy a miniszter nem döntött Barót mellett? Ugyan! Van-e olyan naiv lélek, aki elhiszi azt, hogy ezt a nagy kérdést a mostani zürzavaros világban dülőre lehetne vinni?

Ez a bajunk — kicsiben és nagyban! Sohasem nézzük a dolgok meritumát, de mindig a külső, színes hatását. A nagy politikában éppen úgy, mint a kis érdekkörök problémáiban.

Bizonyosan agitációs jelszónak jól fog beválni a képviseléválasztásnál az, hogy *Barót központosítása a jelölt fő vágya*. Ezt ígérni nagyon könnyű! És eltelik majd a ciklus nagyon szépen s mi újra megújítjuk a képviselőnk s újra mást keresünk, aki a pohárba friss virágokat szedjen, amelyek nagyon szépen elhervadnak.

Még Andrassy képviselősége sem biztosítja ezt a várva-várt diadalt, mert a miniszter is megbukhatik és akkor újra befellegzett! De ha már a képviselőséghez akarjuk kötni ezt a mozgalmat, akkor legalább is államtitkárral kezdjünk, mert amire az innen felkültött új honatya a parlament labirintusait megismeri és az ő becses profiljából is leolvassák a tettek emberét — bizony eltelik az öt év s addig e vál-

tozó, e szeszélyes néphangulat friss ígéretek, de új emberek után nézett.

Uraim! Maradjunk csak a munkánál, az igazságnál és örvendezzünk annak, amit a képviselőnk hozt Nagyajtára, Barótra, mert azt haza hozta, édes mindnyájunknak hozta!

Hoffmann Géza,
felelős szerkesztő.

TANÍTÓK NAPJA.

Az Erdővidéki Tanítóegyesület közgyűlését f. hó 20-án Baróton tartotta meg, mely alkalommal az Erdővidéken lakó tanítóság majdnem teljes számban s mint vendég Rédei János, Udvarhely vármegye tanfelügyelője, Papp György háromszéki megyei s. tanfelügyelő, Bene Lajos tanfelügyelői tollnok és a vidék számos tanügybarátja vett részt a tanácskozáson.

Hegedüs Lajos egyesületi elnök igen tartalmas és talpraesett megnyitója után Rédei János tanfelügyelő szeretetteljes szavakkal mutatkozott be s kérte tanítósága bizalmát és támogatását munkájában. Igen jólesett az ő megjelenése, mert e tanítóegyesület, melynek pedig tagjai nagyrésze Udvarhely vármegyéhez tartozik, régóta nem látott udvarhelyi tanfelügyelőt körében.

Nagy-Borbáth Vilmos titkár ügyes jelentése az egyesület működéséről számolt be, amelynek végeztével a tisztújításra vonatkozó szavazatok beszédére küldött ki a bizottság.

A gyűlés paedagógiai részét Szabó Kálmán középajtai ig. tanító felolvasása képezte. Az ifjúsági könyvtárak kezelési módjáról értekezett behatóan. Az egyöntetű és helyes kezelés megállapítása körül eszméserében az egyesületi tagokon kívül Rédei tanfelügyelő és Bene Lajos tanfelügyelői tollnok is résztvettek, hasznos tájékoztatásokkal szolgálva a könyvtárak kezeléséhez.

Incze József szárazajtai ig. tanító szavalt igen szépen és nagy hatással.

Könyvtári és pénztári jelentések terjesztettek elő, amelylyel kapcsolatban a jövő évi költségvetés és a könyvtárhatalmi szabályzat is elfogadtatott.

A tisztújítás egyhangú választással ejtetett meg. Megválasztottak: elnöknek Hegedüs Lajos, alelnöknek Sándor Lajos, titkárnak Götz Béla, jegyzőknek Török Albert és Gáspár Jenő, pénztárosnak Incze Viktor, könyvtárosnak Nagy Lajos; választmányi tagoknak: Kisgyörgy Tamás, Geley Vilmos, Péter Izsák és Incze Gyula.

A pályamunkát bíráló bizottság előterjesztésére a pályázati határidő az 1910. évi július hó 1-éig meghosszabbított.

Kebli ügyek során Nagy-Borbáth Vilmos azon indítványa, hogy „Uzonka” fürdőnek tanítói fürdővé leendő kiépítése tárgyában az Országos Tanítói Szövetség által indított mozgalmat e tanítóegyesület fokozott mértékben támogassa, elfogadtatott; úgyszintén Geley Vilmosnak az erdővidéki tanítók számára egy háziipari tanfolyam rendezése tárgyában beadott javaslatát is örömmel vette tudomásul és fogadta el a közgyűlés.

Rédei tanfelügyelő az Udvarhely megyéhez tartozó tanítókat felhívja az

udvarhelymegyei néphevelési egyesületbe való belépésre.

Elnök az erdőlyrészi tanítók takarékpénztárának támogatására és az erdővidéki papok és tanítók otthonának megvalósítására irányuló törekvések támogatására kéri fel az egyesület tagjait.

A gyűlés 2 órakor ért véget, mely után a „Korona” szállodában rendezett közebéd következett.

Tartalmas pohárköszöntőket mondtak Rédei tanfelügyelő, Hegedüs Lajos, Papp György s. tanfelügyelő, Máthó István, Péter Izsák, Balázs Ignác, Sándor Lajos, Varga Dénes.

A gyűlés lefolyása a maga nemében impozáns, munkálkodása tartalmas, és az az igazi tanítói közszellem, amely az egyesületi munkálkodásnak eredményét szüli, ez egyesületben páratlan erőteljességgel domborodik ki.

Este 8 órakor kezdődőleg műsoros estély tartott a Korona szálloda nagy termében a Benedek Elek-alap és a pap-tanítói daloskör javára.

A műsor minden egyes pontja gyönyörűséget szerzett a hallgató közönségnek. A pap-tanítói daloskör nyitotta meg a programot a „Grand Cafefeban” című gyönyörű énekkel, mely után Árkossy Lenke tanítónő szavalata következett. Csak a dicséret hangján szólhatunk e szavatról. A női lélek igazán átérző képessége és a kellemes hang, az előadási tehetség egyformán jutott érvényre benne s ragadta magával a hallgatóságot.

Nagy sikert aratott Schneider Traugott baróti polgári iskolai tanár által férfikarra átírt s a vezetése alatt előadott férfi négyes. Maga a darab dicséri legjobban szerzőjét, kiváló szakértelemről, zenei tudásról és művészi érzékről tanuskodik s a darab szépsége, a jó hanganyag és szabatos előadás alkalmával nem mindennapi élvezetet nyújtott a közönségnek.

Ugyan így szólhatunk a másik quartett számról is. Schneider Traugott zenei tehetségéről tesz tanuságot a tárogató kezelése is, amelylyel cigányzene kíséret mellett előadott darabjai lelkiüket egy dicső kor varázsával ragadták meg s töltötték be.

Nagy Lajos és Nagy-Borbáth Vilmos monológjai, — Hegedüs Lajos felolvasása általános derűtséget és tapsvihart keltettek, — úgyszintén elismerés illette Incze Viktor szárazajtai ig. tanítót is mélyen átértett, hatásos szavalatáért.

Az igen szépen sikerült műsort a pap-tanítói dalárda indulója zárta be.

Az Erdővidéki Tanítóegyesület ez estélyével is igyekezett egy kellemes estét szerezni a közönségnek. Sajnos azonban, hogy ez alkalommal a hallgatóság nem volt oly nagy számmal képviselve, amint azt ily nagy testület által rendezett estélyen remélni lehetett volna. Különösen vád terheli a tanítóság nagy részét, mert saját dolgai iránt nem mutat kellő érdeklődést. Hiszen elsősorban az egyesület tagjainak kellene ily dolgokban is pártolni az egyesület vezetésének az egyesület fejlődésére irányuló törekvéseit.

Jelen volt.

VEGYES HIREK.

— *A baróti Székely Társaság* f. évi november 27-én tartja rendes havi összejövetelét; ezen összejövetelre a tagok tisztelettel meghívotnak. Azok a tisztelt tagok, akik tagsági illetékeiket még be nem fizették, kéretnek azt Kádár Mihály pénztárnokhoz befizetni. Az elnökség.

— *Vármegyei gyűlések*, Háromszéki vármegye állandó választmányát nov. 26. ára rendes ülésre és törvényhatósági bizottságát november 27-ikére rendkívüli közgyűlésre hívta egybe a vármegye alispánja. A tanácskozás tárgysorozatában főként vármegyei ügyek szerepelnek, a melyek a közgyűlés retortáján kell hogy keresztül menjenek. Ilyenek: a vármegyei földadó bizottság tagjainak megválasztása; az állandó bíráló választmány bemutatja a legtöbb adót fizetők névjegyzékét; a választott és igazolt törvényhatósági tagok 1910. évre szóló jegyzékét; a lovatató bizottsági tagok megválasztása stb. Politikai bizalmi nyilatkozatok a tárgysoron nincsenek, — ami helyes is, mert a pártoskodás izgalmát erősen megosztotta a vélemény s még Bécsben nem mondják ki az utolsó szót, legalább a perifériákon maradjunk meg a várakozás álláspontján és ne bontsuk meg az erőket.

— *Erzsébet-émlékünnepély*. A baróti polgári fiúiskola nov. 19-ikén Erzsébet királyné emlékére iskolai ünnepélyt rendezett csinos műsorral. A „Himnusz” négyesével énekkarban előadta az intézet növendékeinek gyermekkora. A megnyitó beszédet Biró Albert igazgató tartotta. „Erzsébet királyné” költeményt (írta Kutnyánszky Jenő) szavalta Putnoki Ferenc tanuló. Az ünnepélyt méltatta Nagy Imre tanár. „Erzsébet királyné” című gyászdal (Beleznaytól) énekelte négyeslamban az iskola énekkara. Az „Erzsébet napján” című költeményt (írta Iványi Andor) szavalta Benkő József tanuló. Záróbeszédet tartott Biró Albert igazgató. Az ünnepély az iskola énekkara által négyhangban énekelte „Szózat” előadása után véget ért.

— *Mennyi prizmat teritene el törvényhatósági utainkon*. A Szemerja—Hidvég—Baróti közút Hidvég—Málnási szakaszán a folyó évben 620, két köbméter tartalmú prizma került elterítés alá. A bizottság a fedanyagot pontosan kiszálítva találta és különösen jó minőségű kavicsot talált a Nagyajta és Barót közötti útszakaszon.

— *Szerkesztőváltás*. A „Brassói Hirlap” a politikai szakadás következtében szerkesztőváltáson ment keresztül. Főszerkesztője dr. Zakariás János orsz. gyűl. képviselő a Justh-pártnak exponált híve lett, míg a szerkesztőség és a lapkiadó, valószínűleg a brassói mérsékeltbb közönség közvéleményére támaszkodva, a kormánytól nem pártolt el, aminek folyományaképpen Zakariás János kilépett a szerkesztőség kötelékéből.

— *Szíves kérelem*. Budapestén 1901-ben egy kör alakult „Székely kör” címen, s feladatául a fővárosba kerülő székely és erdőlyrészi magyar fiúk anyagi és erkölcsi felkarolását tűzte ki. Mindenesetre ahhoz, hogy nemes feladatát megvalósíthassa, nem elég az önmaga gyöngyereje, hanem az erdőlyrészi magyarok

és székelyek által is bizonyos segélyre van szüksége. S esodálatos a közöny, melylyel Erdély viseltetik ezen egyesülettel szemben. Pedig a mi fiainkról van szó. A mi fiainkról, kiktől Erdélynek, szükebb hazánknak felvirágoztatását várjuk; akikről azt reméljük, hogy majd szükebb társadalmunknak buzgó munkásai lesznek. De hát hogy várjuk azt, ha testvéreik, apáik, anyáik, hazájuk nem siet segítségükre! Diák-Otthont akarnak létesíteni erdélyrészi fiuk számára... mivel? Intézetünk, hatóságaink semmi segínyt nem nyújtanak. A kör ez iskolai év elején újra hozzálátott a munkához s a nemes szívű székely közönséghez fordul, hogy segítse őt! Vegye pártfogásába, ne hagyja elveszni gyermekeit. Támogassuk adományainkkal! Minden adomány, melyet nyújtunk, a székelység s Erdély várának egy-egy erős köve. — Minden megkeresés vagy adomány Jancsó Benedek urhoz (Budapest, VII., Hernád-utca 54., III., 3.) intézendő.

— *Ujjászervezik az államvasutakat.* Amiről évek óta beszéltek vasutas és nem vasutas szak-körökben is, ami az államvasutak ügykezelésének gyorsítása és a nagy közönség érdekeinek gyors előmozdítása érdekében már régen kívánatos volt: az államvasutak ujjászervezése az 1910. évben bekövetkezik. A kereskedelemügyi miniszterium ugyanis megtagadta az államvasutak igazgatósága által 1910. évre kért központi személyzet szaporítását, azzal az indokolással, hogy az 1910-ben végrehajtandó ujjászervezés amugy is a munkarend egyszerűsítésével egyidejűleg fog életbe lépni és ennél fogva személyzet-többletről szó sem lehet. Az ujjászervezés megtörténtével nagyobb nyugdíjazások várhatók, sőt a nyugdíjazandók névsora csak miniszteri ellenjegyzést igényel.

— *Itt a tél!* Az ideggyenge és a csúzos beteg, akinek fájdalmait a nyár melege mérsékelte, remegve gondol a szeles, esős őszre, a hideg télre, amidőn szenvedései új életre kelnek. Az ideggyengeség sok tünetét, a kimerülést, fejfájdást, szédülést, ideges szívdobogást, ideges gyomor- és bélbajokat csakis az őszszerkezet megerősítése föllevenítése, által lehet tökéletesen meggyógyítani. Aki teljes gyógyulást akar az említett és más egyéb bajokból, az kérje a „Modern Villamos Gyógymódról“ című ingyen könyvet, melyet díjtalanul küld meg az Elektro Vitalizer Orvosi Rendelő Intézet (Budapest, Károly-körút 2., félemelet 50.) mindenkinek, aki azt lapunkra való hivatkozással kéri.

A légrétegek hőmérséke. Értékes megfigyeléseket érték el a természettudósok az u. n. „regisztráló ballonok“ segélyével a legfelső légrétegek hőmérsékének megvizsgálásában. A regisztráló ballonok ugyanis hihetetlen magasságokra emelkedtek. Így pl. Uccle-ben (Belgium) egy ilyen ballon 26557 méter, sőt egy ízben 29040 m. magasba emelkedett, ahol a termograf — 42°-nyi hőmérsékletet jelzett. A legkisebb hőmérséklet — 56°8 C° s ezt 12112 méter magasságban találta. Általában véve az ilyen megfigyelésekből úgy találták, hogy a leghidegebb légréteg a 12000-ik méterben van, azon felül ismét melegebb a levegő.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

M. L. urnak, Barót. A részletekbe becsátkozást másként kell értelmezni. A pártszakadással lapunk, mely a függetlenségi eszmék lelkes és tántoríthatlan harcosa és amely a függetlenségi és 48-as párt törekvéseit támogatta, — abba a helyzetbe jutott, hogy álláspontját hivatalosan jelezze. Kossuth vagy Justh? Mint felelős szerkesztő, ezt előzetesen jeleztem. Az „Erdővidéki Hírlap“-ot szerkesztő-bizottság kormányozza, amelynek 14 tagja valószínűleg nem egyöntetűen gondolkozik és érez s ilyenformán addig is, míg a lap további dolgairól beszél-nénk, leghelyesebbnek látom a hivatalos álláspontot az általános függetlenségi és 48-as alapról nem mozdítani el. Sem Justh Gyula, — sem Kossuth Ferenc, hanem a függetlenségi és 48-as pártprog-

ramm. Hogy azután kinek milyen a meggyőződése, azt mint egyén lapunkban jelezheti és kifejtheti. Ez a liberáliszmus. Az „Erdővidéki Hírlap“ hivatalos és alaphangja azonban — a várakozás és az összetartás, az egységre, a visszatérésre való törekvés. Vadítani, egymást keseríteni, pártfelelőinket, honfitársainkat, véreinket és különösen Kossuth Lajos fiát becsmérlni, az „Erdővidéki Hírlap“ hivatása nem volt és nem lehet. Az egyéni felfogásoknak és bírálatoknak utja azonban nyitva áll, s hogy ezt beigazoljuk, vezetőikkül tesszük a beküldöttet, bár mint egyénnek sokban eltérő a véleményem.

Felelős szerkesztő: Hoffmann Géza.

Laptulajdonos:

az „Erdővidéki Hírlap“ szerkesztő-bizottsága.

Kiadó: Rozsondai János.

A magyar királyi államvasutak UJ MENETRENDJE.

Érvényes október hó 1-től.

BUDAPEST—BRASSÓ												
O d a						Állomások	V i s s z a					
504. Gyv.	604. Gyv.	602. Gyv.	506. Szv.	508. Szv.	502. Gyv.		507. Szv.	501. Gyv.	505. Szv.	601. Gyv.	603. Gyv.	541. Tvsz.
200	555	200	820	540	910	Budapest	720	730	640	115	955	
		211	838	559	927	Rákos	700	737	623			
			1054	839	1053	Ujszász	410	558	411			
423	920	351	1121	904	1112	Szolnok	344	526	349	1112	707	
			1147	944	1132	Szajol	301	512	308			
			1243	1048	1209	Kisujszállás	211	433	212			
533			113	1121	1227	Karezag	138	412	136			
550			144	1150	1347	Püspökladány	117	357	113			
709			348	238	212	Nagyvárad	1109	239	1114			
			822	727	523	Kolozsvár	604	1110	649			
1030			1016	1017	726	Aranyos-Gyéres	344	930	443			
			1044	1057	746	Székely-Kocsárd	307	900	415			
			1143	1232	824	Tövis	157	812	325			
209	451	1154	1239	208	853	Küküllőszög	1248	727	153	818	1024	
	540	1222	127	308	930	Kiskapus	1146	643	100	251	1001	
	620	1259	300	447	1034	Segesvár	1004	525	1136	212	931	706
813	724	202	326	532	1054	Héjjasfalva	937	459	1113	103	827	640
1015	741	221	453	634	1200	Homoród-Kőhalom	801	354	949	1250	814	511
1032	838	322		628		Mátéfalva	850			1154	723	438
1041			513	708	1218	Alsórákos	755	334	924			432
1100	908		528	715	1233	Ágostonfalva	740	320	908		654	415
1106			538	730		Köpecz	734		829			407
1113			540	735		Ürmös	728		822			359
1139	921	405	554	741	1253	Apáczta	720	304	843	1111	641	850
1150			605	724		Szászmagyaros	707		833			329
1202			616	803		Vörösmart	658		823			318
1214	938	423	626	818	113	Földvár	653	244	818	1051	626	312
1235			642	831	125	Botfalva	641	231	804			257
105	1004	452	708	856	144	Brassó	620	214	740	1026	600	229

BRASSÓ—KÉZDIVÁSÁRHELY									
O d a				Állomások	V i s s z a				
8774. Tvsz.	8702. Szv.	8704. Szv.	8712. V. v.		8105. Szv.	8701. Szv.	8711. V. v.	8703. Szv.	
700	515	858	305	ind. Brassó	816	159	633	1008	érk.
717	531	916	322	Szászhermány	758	141	615	950	
740	548	038	344	Prázmár	738	121	554	930	
750	552	950	356	Kökös	723	108	537	915	
802	610	1003	408	Uzon	714	1259	526	906	
814	622	1016	421	Killyén	703	1248	514	825	
823	630	1025	430	érk.) Sepsiszentgyörgy (ind. ind.)	656	1241	505	848	
	645	1050	451	Angyalos	644	1220	450		
	655	1100	502	Réty-Eresztevény	634	1210	439		
	710	1119	518	Bitá	620	1156	424		
	718	1127	527	Nagyborosnyó	609	1146	413		
	727	1137	537	Barátos	601	1138	405		
	744	1154	600	Kovácsna	549	1125	352		
	759	1209	617	Zabola-Páva	535	1111	333		
	813	1227	629	Zabola-fürésztelep	522	1058	321		
	821	1235	638	Imecsfalva	514	1050	312		
	829	1243	647	Szentkatolna	505	1040	302		
	834	1248	652	érk.) Kézdivásárhely (ind. ind.)	459	1034	255		
	846	100	705	Kézdiszentlélek	449	1024	245		
	856	110	720	Kézdiszentkereszt	439	1016	234		
	916	130	748	Bélafalva	419	955	213		
	926	146	759	Kézdivásárhely	409	945	200		
	940	154	812	Lemhény	400	936	150		
	952	206	832	érk. Bereczk	348	918	129		
	1003	216	843		337	907	117		
	1015	228	856		324	855	103		

Jegyzet. Az este 8 órától reggel 9 óráig a Brassó-Érdővidéki vonatok idejét a percek alatti fekete vonal jelzi.

